

DOMSTOLENS DOM

2. maj 1996 *

I sag C-206/94,

angående en anmodning, som Bundesarbeitsgericht i medfør af EF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Brennet AG

mod

Vittorio Paletta,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 22, stk. 1, i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet (EFT 1971 II, s. 366), som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983 (EFT L 230, s. 6), samt fortolkningen og gyldigheden af artikel 18, stk. 1-5, i Rådets forordning (EØF) nr. 574/72 af 21. marts 1972 om regler til gennemførelse af forordning (EØF) nr. 1408/71 (EFT 1972 I, s. 149),

har

* Processprog: tysk.

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, G.C. Rodríguez Iglesias, afdelingsformændene C.N. Kakouris, J.-P. Puissochet og G. Hirsch samt dommerne G.F. Mancini, F.A. Schockweiler, J.C. Moitinho de Almeida (refererende dommer), P.J.G. Kapteyn, J.L. Murray, P. Jann, H. Ragnemalm, L. Sevón og M. Wathelet,

generaladvokat: G. Cosmas

justitssekretær: ekspeditionssekretær H.A. Rühl,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Brennet AG ved advokat Jobst-Hubertus Bauer, Stuttgart

— Vittorio Paletta ved advokat Horst Thon, Offenbach

— den tyske regering ved Ministerialrat Ernst Röder, Forbundsøkonomiministeriet, som befuldmægtiget

— Rådet for Den Europæiske Union ved Sophia Kyriakopoulou og Guus Houttuin, Rådets Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Maria Patakia, Kommissionens Juridiske Tjeneste, og Horstpeter Kreppel, der er udstationeret som national ekspert ved Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 14. november 1995 er afgivet mundtlige indlæg af Brennet AG ved advokaterne Jobst-Hubertus Bauer og Martin Diller, Stuttgart, af den tyske regering ved Ernst Röder, af Rådet ved Sophia Kyriakopoulou og Guus Houttuin og af Kommissionen ved Maria Patakia og Horstpeter Kreppel,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 30. januar 1996,

afsagt følgende

Dom

- 1 Ved kendelse af 27. april 1994, indgået til Domstolen den 14. juli 1994, har Bundesarbeitsgericht i medfør af EF-traktatens artikel 177 forelagt tre præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 22, stk. 1, i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet (EFT 1971 II, s. 366), som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983 (EFT L 230, s. 6, herefter »forordning nr. 1408/71«), samt fortolkningen og gyldigheden af artikel 18, stk. 1-5, i Rådets forordning (EØF) nr. 574/72 af 21. marts 1972 om regler til gennemførelse af forordning (EØF) nr. 1408/71 (EFT 1972 I, s. 149).
- 2 Spørgsmålene er blevet rejst under en sag, som Vittorio Paletta, der er italiensk statsborger, har anlagt mod sin arbejdsgiver, det i Forbundsrepublikken Tyskland etablerede selskab Brennet AG (herefter »Brennet«), i anledning af, at selskabet har nægtet fortsat at udbetale sagsøgeren løn i henhold til Lohnfortzahlungsgesetz af 27. juli 1969 (»lov om løn under sygdom«, BGBl. I, s. 946, herefter »LFZG«).

- 3 LFZG bestemmer, at er en arbejdstager efter påbegyndelsen af et beskæftigelsesforhold som følge af uarbejdsdygtighed, der ikke kan tilregnes ham, ude af stand til at udføre sit arbejde, er arbejdsgiveren forpligtet til fortsat at udbetale ham løn i uarbejdsdygtighedsperioden nærmere bestemt i indtil seks uger.
- 4 Det fremgår af sagens akter, at Paletta, dennes hustru og ægteparrets to børn, meldte sig syge under en ferie, som Brennet havde givet dem tilladelse til at afholde i perioden 17. juli — 12. august 1989, og at Brennet nægtede at udbetale sagsøgerne løn for de første seks sygdomsuger med den begrundelse, at selskabet ikke fandt sig bundet af lægeerklæringer udstedt i udlandet, som det havde vægtige grunde til at bestride rigtigheden af.
- 5 Sagen blev indbragt for Arbeitsgericht Lörrach, som på dette grundlag forelagde Domstolen flere præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 18 i forordning nr. 574/72.
- 6 I dom af 3. juni 1992 (sag C-45/90, Paletta, Sml. I, s. 3423) har Domstolen fastslået, at artikel 18, stk. 1-4, i forordningen skal fortolkes således, at den kompetente institution, også selv om der herved er tale om arbejdsgiveren og ikke om en social sikringsinstitution, såvel i henseende til faktum som i henseende til den retlige kvalificering er bundet af en lægeerklæring fra bopæls- eller opholdsstedets institution, hvorefter den sikrede har været uarbejdsdygtig i en vis periode, når førstnævnte institution ikke udnytter sin ret i henhold til artikel 18, stk. 5, til at lade den sikrede undersøge af en af den selv udpeget læge.
- 7 Under hensyn til dette gav Arbeitsgericht Paletta og dennes familiemedlemmer medhold. Denne afgørelse blev stadfæstet efter appel til Landesarbeitsgericht.

- 8 Brennet har derefter indgivet »revisionsanke« til Bundesarbeitsgericht, der anfører flere tvivlsspørgsmål for så vidt angår rækkevidden af den ovennævnte Paletta-dom.
- 9 For det første spørger den forelæggende ret, om sagsøgeren med rette kan påberåbe sig artikel 22, stk. 1, litra a), i forordning nr. 1408/71 for at få udbetalt løn i hele eller en del af den anfægtede uarbejdsdygtighedsperiode. Bestemmelsen giver nemlig kun ret til kontantydelse, herunder opretholdelse af retten til løn i LFZG's forstand, når arbejdstagerens tilstand »kræver øjeblikkelig ydelse« af hjælp. Tysk ret, hvorefter lønnen først udbetales ved udgangen af hver måned, synes imidlertid at udelukke en øjeblikkelig ydelse af de anfægtede ydelser.
- 10 For det andet anfører den nationale ret, at erklæringer til attestering af uarbejdsdygtighed i praksis ikke altid svarer til virkeligheden, navnlig ikke såfremt de er udstedt eller erhvervet ved misbrug. På denne baggrund har Bundesarbeitsgericht udviklet en praksis, hvorefter arbejdsgiveren i tilfælde af misbrug kan rejse tvivl om en lægeerklærings rigtighed. Med henblik herpå skal han henvise til og godtgøre omstændigheder, som kan begrunde en egentlig tvivl om, at der foreligger uarbejdsdygtighed. Det påhviler derefter arbejdstageren at fremlægge supplerende beviser for, at der foreligger uarbejdsdygtighed.
- 11 Ifølge den forelæggende ret giver det af Domstolen i Paletta-dommen afgivne svar ikke mulighed for tilstrækkeligt klart at besvare spørgsmålet, om og i hvilket omfang en national ret ved anvendelsen af artikel 18 i forordning nr. 574/72 kan tage hensyn til misbrug fra den pågældende.
- 12 Den nationale ret anfører, at det ikke er uforeneligt med de pågældende forordningers formål, at arbejdsgiveren har mulighed for at fremlægge faktiske beviser, hvoraf det med sikkerhed eller tilstrækkelig sandsynlighed kan udledes, at der ikke

foreligger uarbejdsdygtighed. En udelukkelse af en sådan mulighed fører nemlig til en bedre stilling for den arbejdstager, som bliver syg i udlandet, i forhold til den, der bliver syg i Tyskland, hvilket synes retligt betænkeligt, fordi formålet med forordning nr. 1408/71 ifølge betragtningerne er at sikre dels, at alle statsborgere i medlemsstaterne behandles lige efter de enkelte medlemsstaters lovgivninger, dels at arbejdstagere og deres ydelsesberettigede pårørende skal være berettiget til sociale sikringsydelser uanset deres arbejds- eller bopælssted.

- 13 For det tredje spørger Bundesarbeitsgericht, om artikel 18 i forordning nr. 574/72 ikke er i strid med proportionalitetsprincippet, såfremt bestemmelsen skal fortolkes således, at den udelukker, at der føres bevis for misbrug ved de nationale domstole. Det med artikel 18 tilstræbte formål kræver nemlig ikke, at en arbejdsgiver afskæres fra enhver mulighed for at føre bevis for, at der foreligger misbrug, og bevis for misbrug berører på ingen måde arbejdstagernes frie bevægelighed, men gør det muligt at forhindre uretmæssige ydelser ved hjælp af svigagtige handlinger.
- 14 Under hensyn til denne tvivl har Bundesarbeitsgericht besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Er forordning (EØF) nr. 1408/71 uanvendelig på arbejdsgiverens udbetaling af løn under sygdom i henhold til artikel 22, stk. 1, henset til kravet om øjeblikkelig ydelse af hjælp, når ydelsen ifølge den anvendelige tyske lovgivning først forfalder en vis tid (tre uger) efter uarbejdsdygtighedens indtræden?
- 2) Medfører den af De Europæiske Fællesskabers Domstol i sag C-45/90 i dommen af 3. juni 1992 foretagne fortolkning af artikel 18, stk. 1-4, og stk. 5, i Rådets forordning (EØF) nr. 574/72 af 21. marts 1972, at en arbejdsgiver

afskæres fra at føre bevis for, at der foreligger misbrug, hvoraf det med sikkerhed eller tilstrækkelig sandsynlighed kan sluttes, at der ikke har været tale om uarbejdsdygtighed?

- 3) Såfremt spørgsmål 2) besvares bekræftende, er artikel 18 i Rådets forordning (EØF) nr. 574/72 af 21. marts 1972 da i strid med proportionalitetsprincippet (EF-traktatens artikel 3 B, stk. 3)?«

Første præjudicielle spørgsmål

- 15 Med dette spørgsmål ønsker den nationale ret oplyst, om artikel 22, stk. 1, litra a), nr. ii), i forordning nr. 1408/71 skal fortolkes således, at den også gælder for en national ordning, hvorefter en arbejdstager, der er uarbejdsdygtig, har ret til fortsat udbetaling af løn under sygdom i en vis periode, selv om lønnen først forfalder en vis tid efter uarbejdsdygtighedens indtræden.
- 16 I henhold til artikel 22, stk. 1, i forordning nr. 1408/71 har en arbejdstager, som opfylder de i den kompetente stats lovgivning foreskrevne betingelser for ret til ydelser ved sygdom og moderskab, og:
- »a) hvis tilstand under et ophold på en anden medlemsstats område kræver øjeblikkelig ydelse af hjælp

...

ret til:

- i) naturlydelser, der for den kompetente institutions regning ydes af opholds- eller bopælsstedets institution efter den lovgivning, der gælder for denne institution, som om han var forsikret dér, dog således at det tidsrum, for hvilket disse ydelser kan udredes, afhænger af den kompetente stats lovgivning
- ii) kontantydelse, der udbetales af den kompetente institution efter den for denne institution gældende lovgivning. Efter aftale mellem den kompetente institution og opholds- eller bopælsstedets institution kan disse ydelser dog udbetales af den sidstnævnte institution for den førstnævnte institutions regning efter bestemmelserne i den kompetente stats lovgivning.«

17 Ifølge sagsøgte, Brennet, kan artikel 18 i forordning nr. 574/72, der ifølge forordningens artikel 24 finder anvendelse ved uarbejdsdygtighed under ophold i en anden medlemsstat end den kompetente, kun gøres gældende, såfremt betingelserne i artikel 22, stk. 1, litra a), nr. ii), i forordning nr. 1408/71 er opfyldt. I modsat fald reguleres tildelingen af ydelser udelukkende af den kompetente medlemsstats lovgivning, i dette tilfælde tysk lovgivning.

18 I denne sammenhæng anfører Brennet, at fællesskabslovgiver ved at indføre udtrykket »øjeblikkelig« i artikel 22 har villet begrænse anvendelsen af den deri indeholdte mekanisme til nødsituationer. Ifølge tysk lovgivning indtræder retten til løn under sygdom ikke ved uarbejdsdygtighedens indtræden, men på den dato, hvor lønnen i relation til arbejdsforholdet forfalder, nemlig ved slutningen af hver måned. Paletta havde derfor ikke umiddelbart behov for at modtage kontantydelse, da han først kunne kræve lønnen udbetalt den 31. august 1989, eller 24 dage efter uarbejdsdygtighedens indtræden.

- 19 Denne fortolkning af artikel 22, stk. 1, litra a), nr. ii), i forordning nr. 1408/71 kan ikke tiltrædes.
- 20 Som Kommissionen med rette har anført, indebærer bestemmelsen, idet den forudsætter, at den syges tilstand »kræver øjeblikkelig ydelse af hjælp«, at der er konstateret et lægeligt behov for en øjeblikkelig ydelse. Uanset at denne forudsætning ubestrideligt angår de øjeblikkeligt nødvendige »naturalydelse«, indebærer den også, at den pågældende i et sådant nødstilfælde ligeledes kan have ret til de tilsvarende »kontantydelse«, som ifølge Domstolens retspraksis (dom af 30.6.1966, sag 61/65, Vaassen-Göbbels, Sml. 1965-1968, s. 227, org. ref.: Rec. s. 377) væsentligst er beregnet på at skaffe en syg arbejdstager kompensation for løntab, og som derfor skal sikre den pågældendes underhold, der ellers kunne være umuliggjort.
- 21 Den af Brennet anførte opfattelse ville i øvrigt have som konsekvens, at alene de arbejdstagere, der bliver syge på en dato, der ligger nær datoen for lønnens forfald af løn, kan nyde godt af mekanismen i artikel 22. En sådan fortolkning, hvor der ikke tages hensyn til den syges behov, er uforenelig med de formål, der forfølges med den pågældende bestemmelse.
- 22 Det første spørgsmål må derfor besvares med, at artikel 22, stk. 1, litra a), nr. ii), i forordning nr. 1408/71 skal fortolkes således, at den omfatter en national lovgivning, hvorefter en arbejdstager, der er uarbejdsdygtig, har ret til udbetaling af løn under sygdom i en vis periode, også selv om lønnen først forfalder en vis tid efter uarbejdsdygtighedens indtræden.

Andet præjudicielle spørgsmål

- 23 I ovennævnte Paletta-dom har Domstolen begrænset sig til at fortolke artikel 18, stk. 1-4, i forordning nr. 574/72 uden specielt at behandle spørgsmålet om misbrug eller svigagtig anvendelse af bestemmelsen.

- 24 For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt en national ret, såfremt den pågældende har gjort sig skyldig i misbrug, er bundet af erklæringer om uarbejdsdygtighed, der er udstedt i overensstemmelse med artikel 18 i forordning nr. 574/72, bemærkes, at ifølge Domstolens praksis kan fællesskabsretten ikke gøres gældende med henblik på misbrug eller svig (jf. navnlig vedrørende fri udveksling af tjenesteydelser dom af 3.12.1974, sag 33/74, Van Binsbergen, Sml. s. 1299, præmis 13, og af 5.10.1994, sag C-23/93, TV10, Sml. I, s. 4795, præmis 21; vedrørende frie varebevægelser dom af 10.1.1985, sag 229/83, Leclerc m.fl., Sml. s. 1, præmis 27; vedrørende arbejdstageres frie bevægelighed dom af 21.6.1988, sag 39/86, Lair, Sml. s. 3161, præmis 43; på området for den fælles landbrugspolitik dom af 3.3.1993, sag C-8/92, General Milk Products, Sml. I, s. 779, præmis 21).
- 25 Således kan de nationale domstole på grundlag af objektive elementer tage misbrug eller svigagtige adfærd i betragtning som grundlag for i et konkret tilfælde at afvise, at vedkommende kan drage fordel af de påberåbte fællesskabsretlige forskrifter, men de skal ved vurderingen af en sådan adfærd tage hensyn til de formål, der forfølges med de pågældende forskrifter.
- 26 Det er ikke foreneligt med de formål, der forfølges med artikel 18 i forordning nr. 574/72 at anvende de principper, der følger af den af den nationale ret anførte retspraksis, hvorefter det påhviler arbejdstageren at fremlægge supplerende beviser til godtgørelse af, at der foreligger en af en lægeerklæring attesteret uarbejdsdygtighed, såfremt arbejdsgiveren har påberåbt sig og godtgør omstændigheder, som rejser alvorlig tvivl om den påståede uarbejdsdygtighed. Dette skaber nemlig for en arbejdstager, hvis uarbejdsdygtighed er indtruffet i en anden medlemsstat end den kompetente, sådanne bevisvanskeligheder, som fællesskabsordningen netop tilsigter at fjerne.
- 27 Bestemmelsen er derimod ikke til hinder for, at arbejdsgiveren fremlægger beviser, som i givet fald giver den nationale ret grundlag for at fastslå, at der har været tale om misbrug eller svigagtig adfærd derved, at arbejdstageren ikke har været syg, selv om han har anmeldt en i overensstemmelse med artikel 18 i forordning nr. 574/72 fastslået uarbejdsdygtighed.

- 28 Det andet spørgsmål må derfor besvares med, at den af Domstolen i ovennævnte Paletta-dom foretagne fortolkning af artikel 18, stk. 1-5, i forordning nr. 574/72 ikke indebærer, at det er forbudt arbejdsgiveren at fremlægge beviser, som i givet fald giver den nationale ret grundlag for at fastslå, at der har været tale om misbrug eller svingagtig adfærd derved, at arbejdstageren ikke har været syg, selv om han har anmeldt en i overensstemmelse med artikel 18 fastslået uarbejdsdygtighed.
- 29 Under hensyn til besvarelsen af det andet præjudicielle spørgsmål er det ufor nødvendigt at besvare det tredje spørgsmål.

Sagens omkostninger

- 30 De udgifter, der er afholdt af den tyske regering og Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Bundesarbeitsgericht ved kendelse af 27. april 1994, for ret:

- 1) Artikel 22, stk. 1, litra a), nr. ii), i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere,

selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983, skal fortolkes således, at den omfatter en national lovgivning, hvorefter en arbejdstager, der er uarbejdsdygtig, har ret til udbetaling af løn under sygdom i en vis periode, også selv om lønnen først forfalder en vis tid efter uarbejdsdygtighedens indtræden.

- 2) Den fortolkning af artikel 18, stk. 1-5, i Rådets forordning (EØF) nr. 574/72 af 21. marts 1972 om regler til gennemførelse af forordning (EØF) nr. 1408/71, som Domstolen har foretaget i dommen af 3. juni 1992 (sag C-45/90, Paletta, Sml. I, s. 3423), indebærer ikke, at det er forbudt arbejdsgiveren at fremlægge beviser, som i givet fald giver den nationale ret grundlag for at fastslå, at der har været tale om misbrug eller svigagtig adfærd derved, at arbejdstageren ikke har været syg, selv om han har anmeldt en i overensstemmelse med artikel 18 fastslået uarbejdsdygtighed.

Rodríguez Iglesias	Kakouris	Puissochet	Hirsch
Mancini	Schockweiler	Moitinho de Almeida	
Kapteyn	Murray		Jann
Ragnemalm	Sevón	Wathelet	

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 2. maj 1996.

R. Grass

G.C. Rodríguez Iglesias

Justitssekretær

Præsident